

"Una llei sense sancions és com una homilia"

El catedràtic de filosofia Josep Maria Terricabras és un dels impulsors del manifest pel català que ha promogut l'Associació per les Noves Bases de Manresa. En aquesta entrevista respon a la polèmica que ha aixecat el text.

El dia 15 d'abril, una delegació de l'Associació per les Noves Bases de Manresa lliurava al president del Parlament de Catalunya, Joan Reventós, el manifest "Per un nou estatut social de la llengua catalana", acompanyat de tres-cents cinquanta signatures d'intel·lectuals i professionals del país. El text constata les deficiències actuals del procés de normalització lingüística, especialment pel que fa a l'ús social del català, i reclama un nou marc legal que en garanteixi la plena normalització, a fi d'avançar cap a l'oficialitat única del català, respectant el dret individual de cada ciutadà d'usar la seva llengua. Immediatament es va desfermar la polèmica, i els promotors foren acusats de defensar posicions radicals.

—Els ha sorprès la repercussió que ha tingut el manifest?

—La veritat és que molt. Inicialment, nosaltres ens vàrem moure per aconseguir 350 signatures, que són les que vam presentar al Parlament. Però després, ens han arribat soles, de manera que ja anem per les 1.500. Això en una setmana.

—Aquesta és la reacció positiva, però el manifest ha rebut moltes crítiques, també. Alguns sectors l'han rebut fins i tot amb hostilitat.

—Era d'esperar. Sempre que algú mou un dit en el camp nacional hi ha polèmica. Alguns dels qui s'han oposat al manifest no l'han llegit i uns altres han reaccionat simplement per titulars de premsa que han estat, sovint expressament, un pèl escandalosos i un pèl negatius respecte a la nostra proposta. La nostra petició que algun dia el català fos la llengua oficial única a Catalunya s'ha destacat fora de context. Ens han volgut presentar com uns extremistes utòpics, com si féssim una gran reclamació quan només és una conseqüència de les nostres reclamacions. N'hi ha que hi han reaccionat contra per prejudici absolut sobre el fet nacional i nacionalista. No ataquen els

nostres arguments, sinó l'existència mateixa del manifest.

—L'objectiu del manifest quin és?

—El nostre objectiu era de participar espontàniament en el debat sobre la llengua que es fa ara al Parlament. Ho vàrem decidir abans que la ponència parlamentària decidís de convidar a associacions i grups a dir-hi la seva. Nosaltres entenem la democràcia com una participació crítica i ens va semblar que, en aquest terreny, hi podíem dir alguna cosa. El resultat és un manifest de reflexió sobre la llengua i l'estat precari

en què es troba. Després ha estat escapat i maltractat i això és el que ha suscitat crítiques. Tampoc no som ingenus i ja ens imaginàvem que hi hauria discrepàncies, d'una altra banda ben legítimes. Però el seu contingut no pot escandalitzar ningú que no sigui molt fàcilment escandalitzable.

—El que ha despertat més polèmica és la reivindicació de l'oficialitat única del català. És el punt central del manifest?

—Evidentment, no. La qüestió de l'oficialitat única del català és una conseqüència d'unes altres consideracions que fem en el manifest i ho manifestem com un desig de canvi legislatiu. Per tant, som absolutament conscients que ara aquesta mesura no seria legal. Per tant, no demanem ara a la ponència par-

"Defensem l'oficialitat única perquè si un home té present que la llengua pròpia és la catalana, trobarà normal que sigui la llengua oficial aquella que és pròpia."

lamentària que treballa amb aquest estatut i amb aquesta constitució que faci una afirmació sobre l'oficialitat única del català, perquè no la pot fer. El manifest toca diverses coses. En primer lloc, parteix d'un fet que tothom reconeix, o hauria de reconèixer, i és que el català es troba en una situació d'inferioritat respecte al castellà a Catalunya. Actualment a Catalunya és possible de viure-hi només en castellà. En canvi, no és possible de viure-hi només en català. Nosaltres, per una tradicional cortesia i per això que se'n diu tolerància lingüística, passem al castellà. Els

GLÒRIA MATAMALA

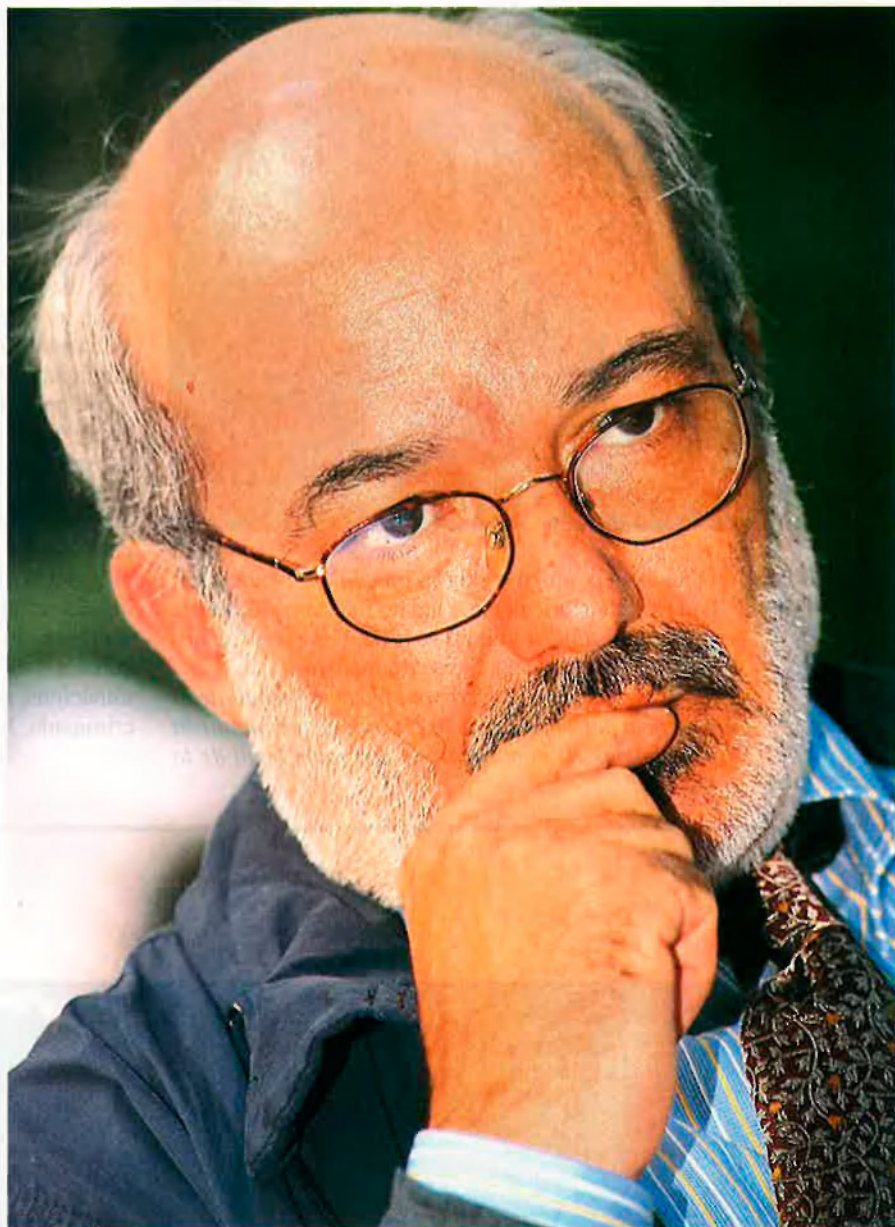
signants som favorables a la tolerància lingüística. Tant ho som que demanem que la practiqui tothom. El que no es pot demanar és que només els catalanoparlants siguin tolerants. Per tant, la segona cosa que volem és igualtat de condicions entre ambdues llengües. Lligat amb això, defensem els drets lingüístics individuals. Ningú no pot dir com s'ha de comportar cadascú al carrer. Tothom ha de tenir dret a usar la seva llengua, i jo també. Jo he de tenir dret d'anar en català sempre i en tot lloc a casa meua, a Catalunya. Hi ha encara una tercera cosa, i és que l'estatut diu que el català és la llengua pròpia de Catalunya. La legislació ha de desplegar aquest punt perquè es vegi en els àmbits públics que el català és la llengua pròpia de Catalunya. És en aquest context que defensem l'oficialitat única, perquè si un hom té present que la llengua pròpia és la catalana, trobarà normal que sigui la llengua oficial aquella que és pròpia. Això no ha d'esverar ningú. Unes altres llengües, com la castellana, podrien tenir un estatut especial en la nostra societat perquè n'hi ha molts parlants. Però el que és normal és que la llengua pròpia sigui la llengua oficial.

—Però per a aconseguir-ho caldria modificar la constitució.

—Segurament. Els constitucionalistes sembla que diuen que sí. Molt bé. Però, a nosaltres, no ens preocupa com s'han de canviar les lleis, sinó els objectius. Si aconseguir una determinada cosa implica un canvi de llei, doncs es fa. Quan Maastricht ha obligat a fer un petit canvi constitucional perquè poguessin votar aquí ciutadans dels altres països de la Unió Europea, s'ha fet i no ha passat res. Ningú no s'ha esquinçat les vestidures.

—També han rebut acusacions de fonamentalisme lingüístic. Francesc de Carreras nega l'afirmació del manifest segons la qual una llengua implica una manera de veure el món.

—Hi ha ha gent il·lustrada, almenys teòricament, que es pensa que la llengua és simplement un instrument de comunicació neutral. Per ells, la llengua és com un tren, que l'agafes per anar d'una banda a una altra. Però la llengua configura una manera de pensar. La prova n'és que traduir costa molt. Ens critiquen que diem que una llengua és una manera de veure el món. Francesc de Carreras es deu pensar que volem dir que una llengua és una manera de veure el món única i necessària. És a dir que aquells qui parlen una llengua pensen tots igual. Això és francament còmic. Parlar una mateixa llengua no obliga a pensar igual, però sí que dona un marc de referència comú.

—La polèmica que ha suscitat el manifest ha fet una víctima. El bisbe Joan Carrera s'ha donat de baixa com a signant.

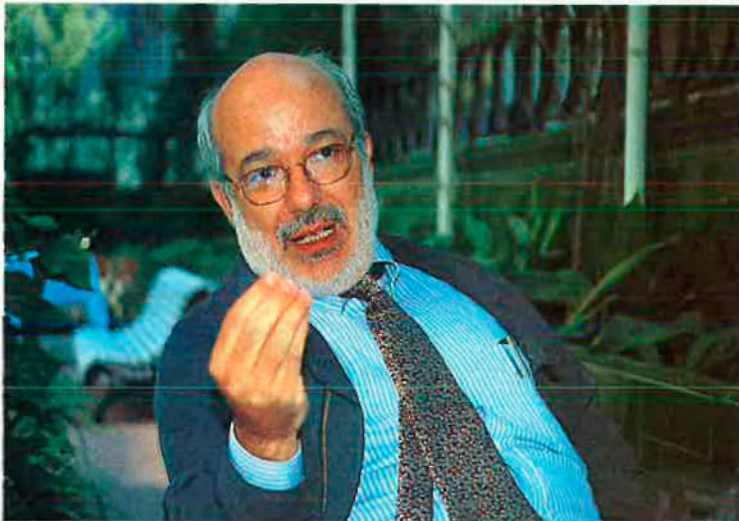
—És la primera víctima, però l'única. Sospito que ha sofert moltes pressions. Però ens hauríem d'acostumar a aguantar pressions, com han fet els altres bisbes signants, que no han retirat la signatura.

—L'aparició del manifest ha coincidit amb el pronunciament de quatre bisbats catalans exigint als castellanoparlants que aprenguin el català, de la mateixa manera que els catalanoparlants han hagut d'aprendre el castellà. Aquesta actitud també ha estat molt criticada. Comparteix la posició dels bisbes?

—Personalment, sí. Absolutament. En aquesta polèmica, hi ha hagut un cert fariseisme dels crítics, que s'agafen a ruqueries. S'han agafat al verb exigir. Desgraciadament alguns grups es pensen que només té dret a exigir el castellà. El català no té dret a exigir.

"Actualment, a Catalunya, és possible de viure-hi només en castellà. En canvi, no és possible de viure-hi només en català."

"Només el castellà té dret a exigir; el català, no"

GLÒRIA MATAMALA

"Les lleis castellanes obliguen a Catalunya amb sancions."

O no exigeix ningú o exigim tots. Si als catalans, els han exigit històricament, i ara ho fa la constitució, de saber el castellà, a tothom se li ha d'exigir a Catalunya de saber el català. Sense dramatismes.

—*Creu que la polèmica pot afectar el treball de la ponència parlamentària, en el sentit de pressionar-la per aigualir els continguts del nou marc legal de la llengua?*

—Aquest és un perill possible. Podria ser que la ponència no volgués aparèixer com a extremista, com a radical, però veient-ne la composició, sé segur que no serà ni extremista ni radical, encara que ho intenti. Per tant, que no treballin tranquils.

—*Quins continguts hauria de tenir la nova llei del català?*

—Si és una llei, hauria de regular el marc de l'ús de la llengua en l'àmbit de les relacions oficials. I després, hauria de cobrir l'aspecte públic, no oficial. És a dir, ha de quedar clar l'ús del català, no sols a magistratura o a l'exèrcit, com és obvi, sinó també en la publicitat. Evidentment, en el terreny individual no ha de prescriure res. En canvi, no ha d'escandalitzar ningú que estableixi unes quotes. Una altra cosa controvertida és la de les sancions. Una llei sense sancions és una homilia, és una espècie de sermonet que incita les ànimes virtuoses a fer determinades coses, però que, si no les fan, tant és. Les lleis castellanes obliguen a Catalunya amb sancions. Les lleis catalanes no poden? Si volen, que cap llei no obligui amb sancions. Però, si n'hi ha que obliguen, per què aquesta no? Una llei que hauria d'eliminar discriminacions, resulta que ella mateixa ha de sortir discriminada. Malament anem.

Pere Martí

